

ΤΑ ΟΓΔΟΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ Δ. Γ.Ρ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Τὸν περασμένο μῆνα γιορτάσθηκαν στὸν «Παρνασσό» τὰ 80 χρόνια τοῦ κ. Δ. Γ.ρ. Καμπούρογλου. Ὁ ἐκλεκτὸς λογοτέχνης, πού τὸ ἔργο του ξαπλώνεται σ' ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου—διήγημα, μυθιστόρημα, ποίημα, περιγραφή ἱστορίας, θέατρο—δὲν εἶναι ἴσως τόσο ἔξαιρέτως γιὰ τὸ λογοτεχνικὸ του ἔργο, ὅσο γιὰ τὴν ἀγάπη του γιὰ τὴν «Παλιὰ Ἀθήνα». Σ' αὐτὸν ὀφείλεται ἀποκλειστικὰ τὸ ὅτι σήμερα δίδεται προσοχὴ στοὺς θησαυροὺς πού παρουσιάζει ἡ ἐποχὴ τῆς Τουρκοκρατίας. Σὲ μιὰ περίοδο πού ἡ ἀρχαιολατρεία εἶχε κατικλύσει τὸ πᾶν, ὁ Καμπούρογλου, μὲ τὴν δεξιοτεχνικὴ του περιγραφή, ἔφερε μπροστὰ μας ζωντανεμένη ὅλη τὴν ψυχικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων πού ζούσανε ὑποδουλωμένοι, ἐργάστηκε μὲ ἐξαιρετικὴ θέριμη καὶ ἀγάπη, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ζωντανέψῃ ἀπὸ ἀψυχα μνημεῖα, ἀπὸ ἐρείπια, ἀπὸ τὰ γραφικὰ στενοσόκακα τῶν Ἀθηνῶν, μιὰ ὁλόκληρη περίοδο, πλούσια σὲ ἐσωτερικὴ ζωὴ. Καὶ κάπου λέει ὁ ἴδιος: «...δὲν εἶμαι ἀρχαιολόγος, ἀλλ' ἀπλῶς φίλος καὶ μελετητὴς τοῦ παρελθόντος. Ἡ εἰδικότης καὶ ἡ ἀποκλειστικότης τῆς ἀσχολίας ψυχραίνει τὸν ἀνθρώπον. Εἰς τὴν ἀγάπην τῆς παλαιότητος ἔμεινα πιστὸς παρ' ὅλας τὰς διαχυμάνσεις τοῦ βίου μου, σημειώσατε δέ, ὅτι ἤρχισα τὸ στάδιόν μου ὡς ποιητῆς καὶ τὸ τελειῶνω ὡς ἱστοριοδίφης, ὅπως ἐγεννήθηκα ἴσως διὰ μουσικὸς καὶ ἔγινα δικηγόρος...» Αὐτὸ περικλείει ὅλον τὸν Καμπούρογλου. Ὁ Καμπούρογλου δὲν ἀγάπησε μόνο τὴν «παλαιότητα», ἀλλὰ κάθε τι πού σχετίζεται μὲ τὴν Ἀττικὴ γῆ, καὶ ἐκείνη εἰς ἀντάλλαγμα τὸν ἐπροίκισε μ' ὅλο τὸ πλούσιο ἀττικὸ αἶμα, μὲ τὴν χαριτωμένη, γελαστή, λογοτεχνικὴ περιγραφή, μ' ὅλο τὸ χιοῦμορ πού τόσο ἀφθονα σκορπιέται σ' ὅ,τι γράφει καὶ σ' ὅ,τι λέει...

Ἡ «Ν. Ψυχὴ» θεωρεῖ ὑποχρέωσή της νὰ γιορτάσῃ κι' αὐτὴ τὰ 80 χρόνια τοῦ θαλεροῦ πρεσβύτου, δημοσιεύοντας μερικὰ χαρακτηριστικὰ κομμάτια—αὐτοτελῆ ἢ καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ μεγάλα του ἔργα—πού νομίζουμε πὼς δείχνουν τὰ χαρίσματα τοῦ συγγραφέως.

ΥΜΗΤΤΟΣ

Ὅταν ροδίξῃ ἡ δύσις, φορεῖ καὶ ὁ γέρον
Ἕμῃ τὸν τὴν ἰόχρουν χλαμύδα του. Καμμιὰ
φορὰ δμως—τοῦτο συμβαίνει πολὺ σπανίως—
περιβάλλεται μιαν ἄλλην χλαμύδα, καταπόρφυ-
ρον μὲ γραμμὰς μαύρας.

Τότε εἶνε θυμωμένος. Τὰ ἔχει μὲ τὰ σύννε-

φα, πού ἐτοποθετήθησαν ἐλίτηδες ἔτσι εἰς τὸν
οὐρανὸν, διὰ νὰ τὸν πεισώσουν. Ἐπειτα θυ-
μωμένος καθὼς εἶνε, ἀποκαλύπτει τὰ μυστικά
του, τὰ ὁποῖα κρύπτονται ἀπὸ τὴν αἴγλην τῆς
ἰώδους περιβολῆς του: τὰ ἐρείπια τῆς προγο-
νικῆς του δόξης.

Οὔτε βωμοί, οὔτε ἱερὰ τοῦ ἔμειναν πλέον

τοῦ γέροντος, οὔτε διδασκαλεῖα ἀρχαία. Κι αὐτὸ τῆς Καλοπούλας τὸ φημισμένον κατὰ τῆς ἀτεκνίας νερὸν εἰσημονήθη. Καμμιά νύμφη δὲν δροσιζεται πλέον εἰς αὐτὴν τὴν πηγήν· ὡς καὶ τὰ πρόβατα τὴν ἐγκατέλειπον, ἀφ' οὔτου ἔχασαν τὴν πελωρίαν καὶ βαθύσκιον ἰτιὰν τοῦ δενδροφίλου ἀρχιληστοῦ.

Μόνον τὰ σκαλισμάτα τοῦ Ἀρχεδήμου περιεσώθησαν στὴν σπηλιὰ τῆς Βάρης, καμωμένα μὲ πολὺν πόνον καὶ μὲ ὀλίγην τέχνην ἀπὸ τὸν ὠραιοπαθῆ Νυμφόληπτον. Καὶ τὸ λεοντάρι τῆς ἄλλης γραμμῆς σπηλιάς, ποὺ ἔφαγε τόσες ὁμορφονιές, ἕως οὔτου εἶδε καὶ ἀπόειδε ὁ Ἅγιος Νικόλαος καὶ τὸ ἐμαρμάρωσε στὴν ἐκκλησιά του ἀπ' ἔξω.

Ἄλλὰ μήπως οἱ ἄνθρωποι, ποὺ ἐπὶ τόσους αἰῶνας τοὺς ἐγλύκαιεν ὁ γέρον μὲ τὸ μέλι του, τοῦ ἄφησαν ἀκατάστρεπτον κανένα μοναστήρι τοῦλάχιστον;

Καὶ ὁ Θεολόγος (τῆς δικαιοδοσίας του εἶναι καὶ αὐτὸς) καὶ ὁ Πρόδρομος τοῦ Κυνηγοῦ καὶ τῶν Φιλοσόφων, καὶ οἱ Ταξίαρχοι, τὸ ποιητικὸν Ἄστέρι, καὶ τὰ Εἰσόδια, ἡ περίφημος Σεργιανή, ἡ Καισαριανὴ τῶν λογικευομένων, μὲ τὸ θαυμάσιον ἀγίασμα τῆς Ἀναλήψεως, ποὺ ἀπὸ τὰ βάθη τῶν σπλάχνων τῆς ἔβγαине κάθε χρόνο μιὰ περιστερὰ, ἕως οὔτου τὴν ἔφαγε ὁ γάτος!... ὅλα κατέπεσαν καὶ καταπίπτουν εἰς ἐρείπια.

Καὶ ὁ καυμένος ὁ Ἅγιος Γεώργιος τοῦ Βυζαντινοῦ Κουταλέα! καὶ ὁ Πρόδρομος τοῦ Καρέα!... Οὔτε τὸ μάρμαρο τοῦ τάφου σου δὲν ἐσεβάσθησαν, εὐλαβῆς διακόνισσα Νικαγόρη!

«Μαρτύρησον σὺ τοῦλάχιστον, Προφήτ' Ἡλία τῆς πίσω μεριᾶς» ἂν αὐτοὶ ποὺ μὲ ὠνόμαζαν ἄλλοτε—λέγει ὁ γέρον— εὐβότανον καὶ μελιχρόν... μου ἄφησαν μελίσι γιὰ μελίσι· καὶ διὰ νὰ μὴ μπορῶ νὰ βρῶ τὸ δίκιο μου, ἔβγαλαν πὼς εἶμαι τρελλὸς καὶ Τρελλὸ μὲ λένε ὅλοι. Ἐγὼ εἶμαι τρελλὸς ἢ ὁ φίλος ὁ Νεόφυτος; Αὐτὸς εἶχε τόσην πεποιθήσιν εἰς τὴν διαιώνισιν τῶν ἰνθρωπίνων πραγμάτων, ὥστε, ὅταν ἐφτιαξεν ἕνα δρόμον ἀπὸ τὸν Σταυρὸν εἰς τὰ Μεσόγεια, ὑψώσε μιὰν στήλην, καὶ μὲ τοὺς στίχους του, ποὺ ἔχουν ὅπωςδὴποτε φυσικὴν μελαγχολίαν καὶ ἀρκετὴν ὑπερηφάνειαν, μᾶς φωνάζει:

«Ζητεῖς μαθεῖν, ὀδιτα, τόνδε τὸν δρόμον;
Ἄρχην ἀποσκόπευσον αὐτοῦ καὶ τέλος
καὶ τίς ὁ τοῦτον τεματώσας ἐκ πόθου.
Νεόφυτος τοῦνομα, λάτρης Κυρίου.
αἴτησον αὐτῷ ψυχικὴν σωτηρίαν,
ὅστις ποτ' ἂν ἢ καὶ παριῶν ἐνθάδε»

«Ἄλλὰ πάει καὶ ὁ Νεόφυτος, πάει καὶ ὁ δρόμος του. Οὔτε τοὺς χωλιάμβους του ἐλυπήθησαν οἱ κυνηγοί, ποὺ τοὺς βάζουν στὸ σημάδι».

Καὶ ξεκαρδισμένος στὰ γέλια, ἐτυλίχθη ὁ γέρον μὲσα στὸν μαῦρον του μανδύαν τῆς νυκτός.

Εἰς ἕνα ὠραῖον προσήλιο, ἐπάνω εἰς τὰ μυροβόλα καὶ μαλακὰ βοτάνια του, ἤθρα μίᾳ ἡμέρα ξαπλωμένον ἕνα γέροντα χωρικόν.

—Ὦρα καλὴ, παπποῦ.

—Καλῶς τὸν στρατοκόπο.

—Γιὰ καλὰ βλέπω, μᾶς ξαπλώθηκες ἐδῶ στὸ προσήλιο. Ἄς κλαίῃ ποὺ τάχει!...

—Καὶ τί ἀνάγκη ἔχω; Ἐγὼ εἶμαι βασιληᾶς!...

—Βασιληᾶς αἰ!...

—Ἐκεῖ, στὴ λάκκα, ἔχω τὰ μελίσι μου. Χιλιάδες μομούνια! τάχω σταλμένα στοὺς ἄνθους τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ κάμπου, καὶ δουλεύουν γιὰ μένα. Εἶμαι ἢ δὲν εἶμαι βασιληᾶς;

—Χαῖρε Μεγαλειότατε!...